
Буланкін

Іван Миколайович

(1901-1960)

*Біохімік, академік АН УРСР,
ректор Харківського університету (1945-1960)*

До 120-річчя від дня народження

Основні дати життя та діяльності

- Народився Іван Миколайович Буланкін 9 лютого 1901 р. у селі Тенькі, Свіяжського повіту, Казанської губернії (тепер Татарстан). Закінчив сільську школу.
- Після закінчення школи, у 1911 році, два роки навчався і працював у літографії.
- У 1920-1921 рр. — червоноармієць Червоної Армії.
- З 1921 по 1926 рр. — студент природничого відділення факультету професійної освіти Харківського інституту народної освіти. З моменту вступу до ХІНО, який було перетворено пізніше на Харківський державний університет, усе подальше життя і діяльність Івана Миколайовича Буланкіна були пов'язані з університетом.
- У 1926-1929 рр. - аспірант сектора порівняльної фізіології науково-дослідної кафедри зоології ХІНО, у 1929-1931 рр. — асистент кафедри.

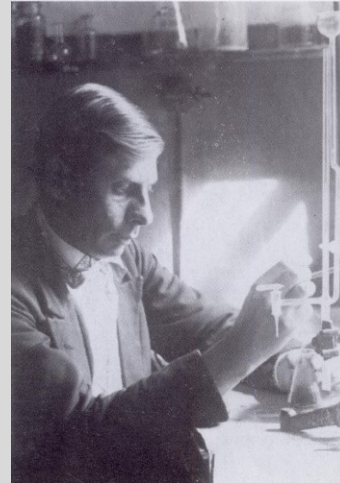

Червоноармієць І.М. Буланкін на сходах університету. 20-ті роки.

І.М. Буланкін - студент Харківського університету. 1924 р.

- І. М. Буланкін спеціалізувався з біохімії і фізіології тварин під керівництвом О.В. Нагорного, тоді доцента кафедри, а згодом - завідувача кафедри фізіології тварин, члена-кореспондента АН УРСР. У той час О. В. Нагорний почав створення нового наукового напрямку - вікової фізіології і біохімії. Іван Миколайович стає його найближчим співробітником, однодумцем і помічником у розвитку й реалізації його наукових ідей.
- У 1930-1931 рр. — декан біологічного факультету Харківського педагогічного інституту професійної освіти (ХПППО). Брав участь у створенні Харківської філії Українського науково-дослідного зоологічного інституту (1930), перетвореного у зоолого-біологічний інститут ХДУ (1933). Працював науковим співробітником сектора загальної фізіології.
- У 1931-1933 рр. — доцент ХПППО і одночасно референт сектора науки Наркомосвіти України.
- У 1933 р. на базі кафедри фізіології створив самостійну кафедру біохімії ХДУ, яку очолював до кінця свого життя.

У лабораторії.
Кінець 30-х років

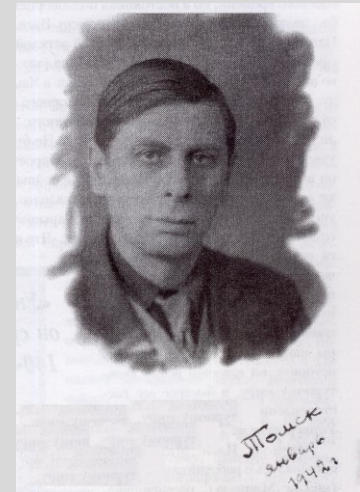

І.М. Буланкін і О.В. Нагорний. 1947 р.

- Іван Миколайович викладав анатомію, біологічну, фізичну та колоїдну хімію.
- У 1933-1935 і 1937-1939 рр. — проректор університету з наукової роботи.
- У 1934 р. йому присвоєно звання професора, а у 1936 р. — учений ступінь кандидата біологічних наук без захисту дисертації.
- У 1939 р. його було обрано членом-кореспондентом АН УРСР.
- У 1941 р. І. М. Буланкін евакуювався до Томська, де працював в університеті імені В. В. Куйбишева професором кафедри колоїдної хімії, з 1942 р. — завідувач кафедри, потім декан хімічного факультету, з 1942-1944 рр. — проректор з наукової роботи.
- У 1944 р. відновив роботу як завідувач кафедри біохімії та проректор з наукової роботи Харківського університету.
- З 1945 р. до кінця свого життя — ректор Харківського університету
https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/our_university/rectors?cat=35&ofs=0

1937 рік

- Був нагороджений трьома орденами Трудового Червоного Прапора (1944, 1948, 1954), медаллю «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.».
- У 1951 р. обраний академіком АН України та відзначений почесним званням «Заслужений діяч науки УРСР».
- У 1955 р. - депутат Харківської обласної ради депутатів трудящих
- Помер Іван Миколайович Буланкін 31 жовтня 1960 р. у Харкові.

Ректори: О.В. Сазонов, І.Н. Буланкін,
Я.С. Блудов, М.П. Барабашов. 1955 р.

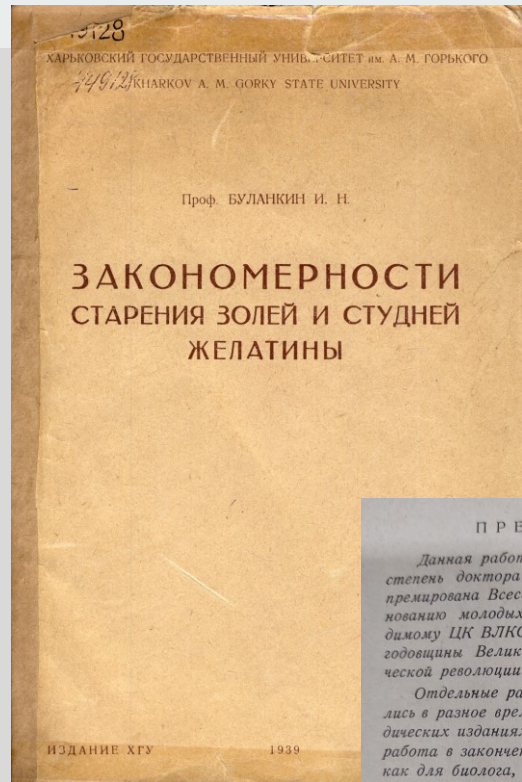
І.Н. Буланкін з вченими Харківського університету. Зліва направо: Н.А. Ізмайлов, В.М. Нікітін, Є.С. Хотинський, В.І. Махінько, К.Д. Синельников, І.М. Буланкін.

Основні праці вченого

Основні праці присвячені вивченню хімії білків, зокрема проблемі оборотності денатураційних процесів у білках, питанням вікової й порівняльної біохімії тощо. Автор понад 160 наукових публікацій, низки монографій та підручників.

Перші найважливіші роботи Івана Миколайовича були присвячені питанням старіння ліофільних колоїдів, зокрема желатини. Сукупність великого обсягу фізико-хімічних досліджень цього об'єкту лягли в основу його докторської дисертації і узагальнені в монографії «Старение зелей й студней желатины» (1939).

ПРЕДИСЛОВИЕ

Данная работа является диссертацией на степень доктора биологических наук и была премирована Всесоюзным комитетом по соревнованию молодых научных работников, проводимому ЦК ВЛКСМ в ознаменование двадцатой годовщины Великой Октябрьской социалистической революции в СССР.

Отдельные разделы этой работы печатались в разное время в сокращенном виде в периодических изданиях, однако не все. Полагаю, что работа в законченном виде представит интерес как для биолога, так и для коллоидохимика, ибо затрагивает один из важнейших вопросов коллоидной химии—старение коллоидов—вопрос, до сих пор не подвергавшийся систематическому освещению.

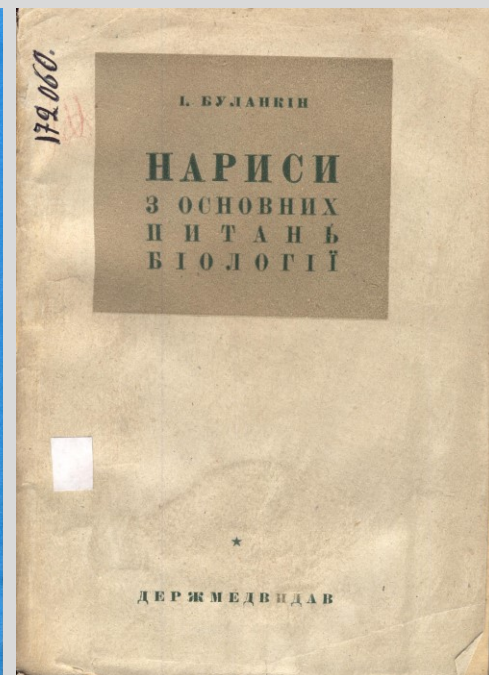
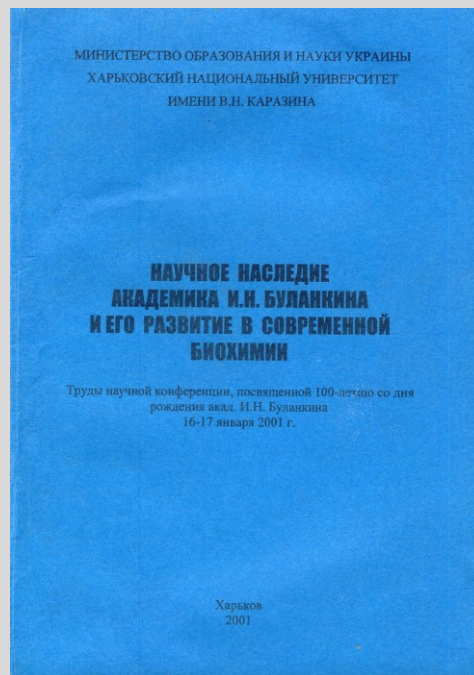
Пользуюсь случаем выразить благодарность учителю моему—профессору А. В. НАГОРНУМУ, который пробудил во мне интерес к коллоидной химии и которому я обязан своим научным формированием.

АВТОР

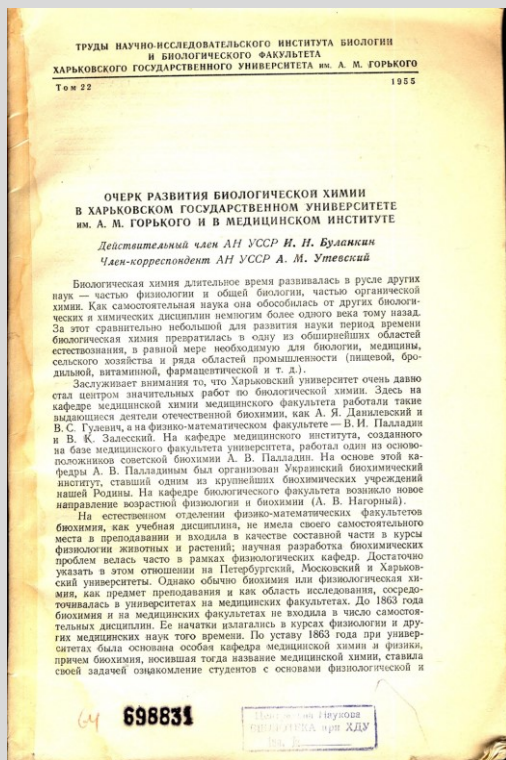
Подальша наукова діяльність Івана Миколайовича Буланкіна була зосереджена у двох напрямках: вивчення еволюції білків та їх обміну в онтогенезі та вивчення фізико-хімічних властивостей білків у зв'язку зі з'ясуванням механізмів денатурації. Роботи, присвячені проблемам онтогенезу, стали цінним внеском у розвиток онтогенетичної біохімії і відіграли важливу роль у формуванні напрямку досліджень.

У ректорському кабінеті. 1950 р.

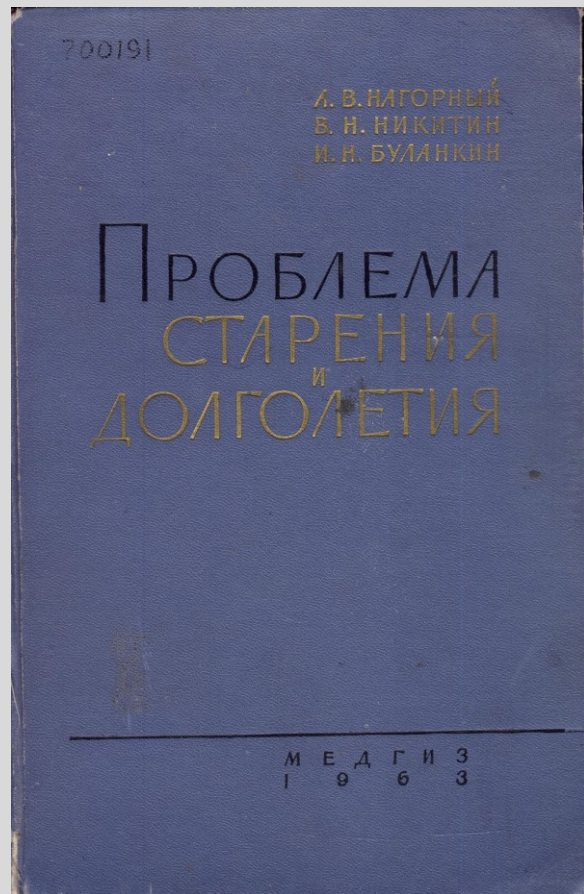
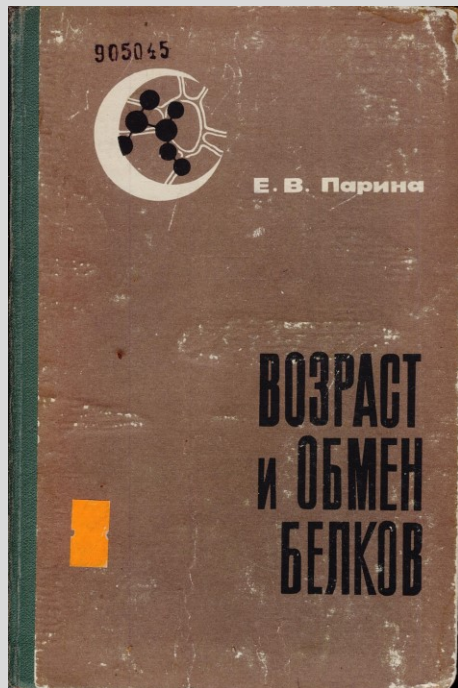
Серед робіт І.М. Буланкіна з історії науки, особливо біохімії, слід зазначити його роботи з історії вивчення біохімії білка, становленню та розвитку біохімії у Харківському університеті

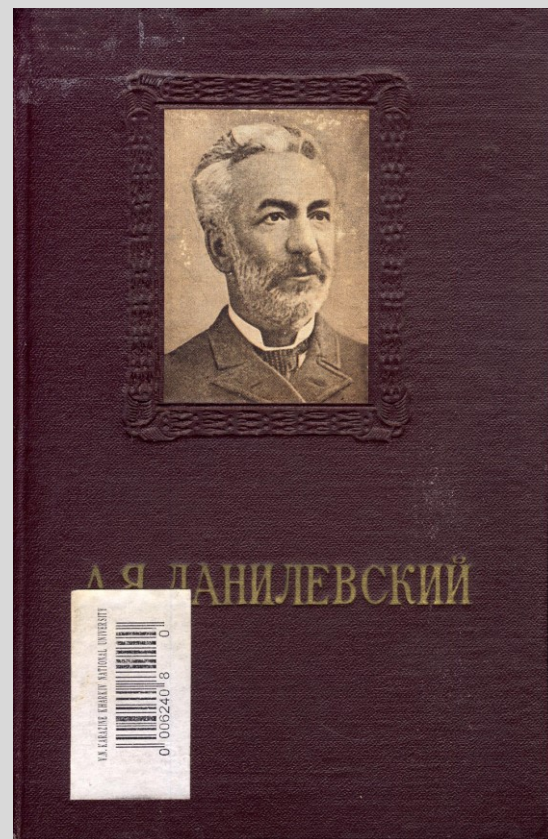
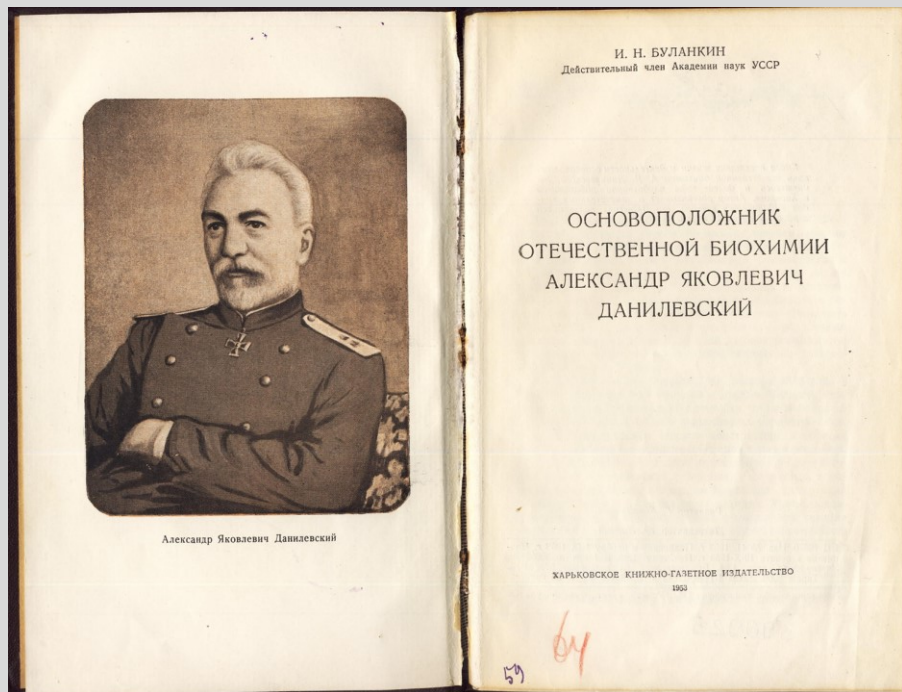
І.М. Буланкін зі студентами кафедри біохімії. 1955 р.

Основні результати досліджень з проблеми біохімії
знайшли відображення в монографіях “Проблема
старения и долголетия” (1963) та “Возраст и обмен
белков” (1967)

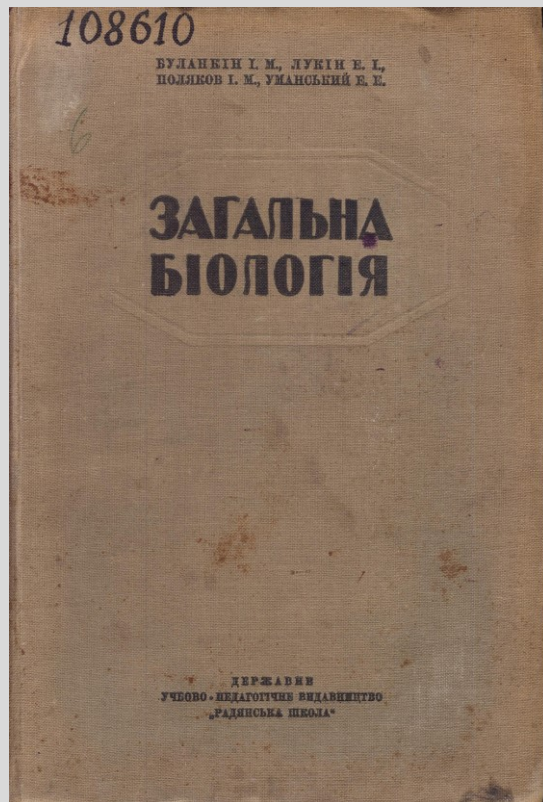
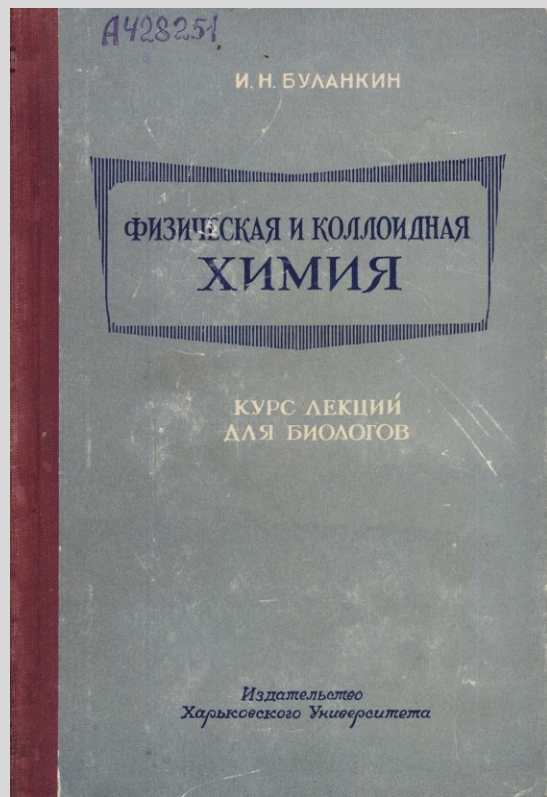

На особливу увагу заслуговує видання біографії всесвітньо відомого вченого, засновника вітчизняної біохімії, вихованця Харківського університету Олександра Яковича Данилевського.

Іван Миколайович автор підручників «Физическая и коллоидная химия» (1959), який видавався двічі та “Загальна біологія” (1936)

У лабораторії. 1951 р.

401811

МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ СССР

И. Н. БУЛАНКИН
Действительный член АН УССР

СТОПЯТИДЕСЯТИЛЕТИЕ
ХАРЬКОВСКОГО
ГОСУДАРСТВЕННОГО
УНИВЕРСИТЕТА
имени А. М. ГОРЬКОГО

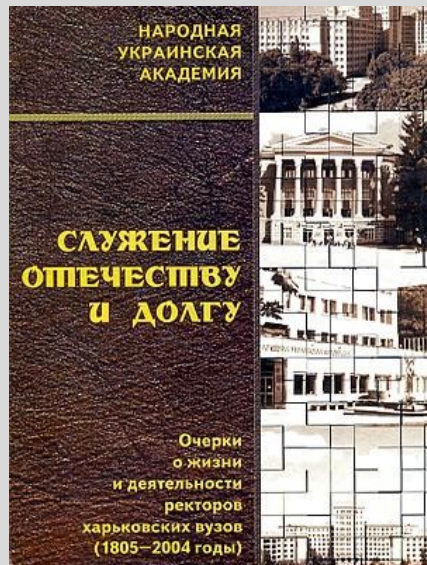
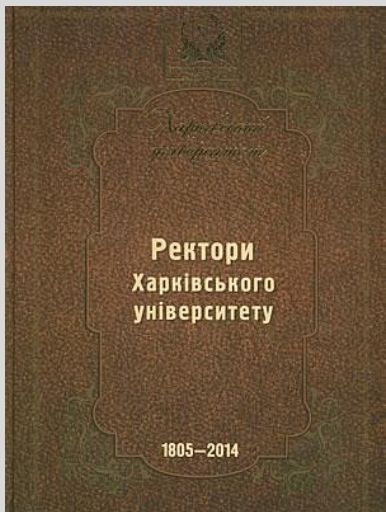
Харьков—1955

1955 рік. Святкування 150-річчя Харківського університету

Література про І.М. Буланкіна

Академик Иван Николаевич Буланкин (1901-1960). – Харків : Автоенергия, 2004. – 351 с.

Служение Отечеству и долгу : очерки о жизни и деятельности ректоров харьковских вузов (1805-2004 гг.) . – Харків : Издательство НУА: Золотые страницы, 2004. – 747 с.

<http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/11761>

Університети: Наука и просвещение = Universities : Nauch.-popul. ежеквартал. журнал . – Харків : Золоті сторінки, 2001. – N1,2

У роботі над виставкою були використані матеріали з книги Академик Иван Николаевич Буланкин / ХНУ им. В.Н. Каразина ; Сост.: Наталия Ивановна Буланкина, Павел Авксентьевич Калиман, А.Ф. Коченков, Сергей Михайлович Куделко . – Харків : Автоэнергия, 2004 . – 351 с.!

та стаття з журналу Биологический вестник = Біологічний вісник : научно-теоретический журнал “Иван Николаевич Буланкин (к столетию со дня рождения)” / Павел Авксентьевич Калиман. – 2000 . Т.4. - №1-2. – С.138-143

Меморіальна дошка у Харкові

Ласкаво просимо до Електронного архіву Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна!

<http://dspace.univer.kharkov.ua/>